



Vlaams
Parlement

vergadering **C127**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 20 maart 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het neusringverbod bij runderen – 833 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitbreiding van het verbod op onverdoofd slachten naar kalveren – 862 (2018-2019)	5
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de goedkeuring van dierproeven door de ethische commissies – 905 (2018-2019)	8

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het neusringverbod bij runderen – 833 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, sinds 2001 is een perforerende neusring bij runderen verboden in Vlaanderen. Het doorboren van het tussenschot van de neus is pijnlijk en stressvol voor runderen. Ook kunnen er achteraf ontstekingen ontstaan. Een neusring geeft verder blijvende hinder. Voor stieren kan een uitzondering worden toegestaan met het oog op de veiligheid van mensen die met het dier moeten omgaan. Een neusring wordt dan ingezet als een middel om het dier te controleren en te corrigeren.

Recent berichtte de Vlaamse dienst Dierenwelzijn dat niet alle veehouders en dierenartsen blijkbaar op de hoogte zijn van de bestaande regelgeving, en bracht de dienst het neusringverbod opnieuw onder de aandacht.

Minister, op basis van welke signalen en vaststellingen concludeerde de dienst Dierenwelzijn dat de regels onvoldoende bekend zijn bij veehouders en dierenartsen? Via welke kanalen werden de veehouders en de dierenartsen opnieuw geïnformeerd? Op welke wijze worden de uitzonderingen voor stieren toegekend, en is die uitzonderingsmaatregel nog te rechtvaardigen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is inderdaad zo dat sinds 2001 het plaatsen van zo'n perforerende neusring enkel nog is toegestaan bij stieren, niet meer bij koeien. Het is niet zo dat er heel vaak overtredingen worden vastgesteld, en wanneer die worden vastgesteld, blijken die meestal te berusten op onwetendheid in hoofde van een veehouder. Dat is de praktijk, de empirie bij de dienst Dierenwelzijn.

Anderzijds, en dat was toch problematischer, bleek tijdens een opleiding over de dierenwelzijnsregelgeving voor dierenartsen dat ook niet alle dierenartsen zich bewust waren van een geldend verbod daarop. Daarom heeft de dienst Dierenwelzijn ook een artikel gepubliceerd daarover in de landbouwpers en in de vakbladen van dierenartsenverenigingen, om dat toch nog eens in herinnering te brengen.

Die regelgeving voorziet enkel in een verbod voor koeien. Dat is natuurlijk gebaseerd op een afweging die moet worden gemaakt. Als we dat kunnen, dan verbieden we dat gebruik van die perforerende neusringen, zoals voor koeien. Er is geen twijfel mogelijk dat dat ongemakken met zich meebrengt voor het dier. Daarentegen is er de vaststelling dat stieren echt wel heel gevaarlijk kunnen zijn, dat daar ook dodelijke ongevallen mee kunnen voorkomen. Een neusring biedt de veehouder dan een extra middel om die stier in de hand te houden en te corrigeren, en zo in functie van zijn eigen veiligheid te kunnen optreden. We moeten dus de afweging maken tussen dierenwelzijn en de veiligheid van de veehouder. In het geval van die neusring weegt het nadeel voor het dierenwelzijn niet op, denk ik, tegen het veiligheidsrisico voor de veehouder. Daar denk ik dat we dat node nog wel moeten toelaten.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, dank u wel voor uw toelichting. Die recente berichten over die neusring vielen echt op, en ik ben dan ook tevreden dat uit uw antwoord blijkt dat dat niet komt omdat er veel overtredingen zijn vastgesteld, dat dat daarom opnieuw werd gecommuniceerd. Natuurlijk is elke overtreding er

eentje te veel. Het op regelmatige basis toch eens herhalen van dergelijke communicatie lijkt me dus altijd nuttig en relevant.

Die perforerende neusring bij stieren moet dus niet individueel met een uitzondering worden toegekend. Acht u dat een goede werkwijze, of ziet u toch argumenten om in de toekomst te evolueren naar zo'n individuele toelating? Of veel-er argumenten contra?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, de voorbije jaren zijn heel wat ingrepen bij dieren ofwel verboden ofwel ernstig ter discussie gesteld. Het verbieden ervan is vaak nog een kwestie van het forceren van een politieke doorbraak. Denk bijvoorbeeld aan de biggencastratie. Wat die neusring betreft, ik vermoed dat dat op iets kleinere schaal gebeurt, maar ik vraag me toch nog altijd af wat nu eigenlijk anno 2019 de noodzaak van die neusring is. Ik ben het eens met collega Joosen dat men alvast al een verstrenging kan invoeren, via het moeten geven van een individuele toelating, maar is dat echt nog altijd zo noodzakelijk? Bestaan er echt geen alternatieven om stieren op een dergelijke manier te behandelen?

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil mij ook kort aansluiten bij de vraag en ik dank u hartelijk voor het antwoord.

Ik denk dat sensibiliseren en communicatie altijd belangrijk zijn, maar u haalde ook zeer terecht de uitzonderingsmaatregel aan die in het kader van de afweging tussen veiligheid en dierenwelzijn toch wel een belangrijk onderdeel is van de regelgeving. Diegenen die op dagelijkse basis met deze dieren werken, weten dat ze er zorgzaam mee moeten omgaan, maar weten ook dat deze dieren hun karakter hebben. Dat noopt om soms andere instrumenten in te zetten om die dieren op een zo goed mogelijke manier te begeleiden. Ik denk dat die techniek een instrument is om die dieren op een handelbare manier te begeleiden.

In die zin, minister, wil ik u bedanken om ook die afweging heel duidelijk mee te nemen en ik hoop dat er geen administratieve molen wordt opgezet en dat er geen aparte aanvraagprocedure komt. Op het moment dat maatregelen nodig zijn, moet er immers zo snel mogelijk gehandeld worden. Weliswaar is sensibilisering belangrijk en zijn dierenartsen in dezen zeer belangrijke tussenpersonen om de afweging te maken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil voor alle duidelijkheid stellen dat veehouders geen neusringen aanbrengen voor hun plezier. Er is ook geen enkel economisch nut aan verbonden; het is zelfs een extra kost. Men doet het vooral preventief en vanuit veiligheidsoverwegingen.

Als veehouders een individuele toelating zouden moeten krijgen, op welke grond gebeurt dat dan? Dat zou dan enkel kunnen op basis van vaststellingen van onhandelbaarheid of agressiviteit. Los van de procedure, gebeurt dat dan na de feiten en is het misschien al te laat. Ik ben er dus toch wel wat realistisch in. Het is niet leuk, maar wel noodzakelijk in sommige gevallen. Vanuit veiligheidsoverwegingen is het niet preventief aanbrengen van de neusring problematischer dan het overmatig gebruik ervan. Ik zie echter niet in waarom een veehouder overmatig gebruik zou maken van de mogelijkheid, als daar geen reden voor is, want het heeft geen economisch nut.

Ik zie het niet echt zitten om een procedure op te zetten omdat het niet duidelijk is op basis waarvan de toekenning zou gebeuren. Ik hoop dat we blijvend zullen

kunnen inzetten op sensibilisering – we moeten duidelijk maken welke regelgeving van kracht is – en op het beperken van het nodeloze gebruik van die neusring.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, ik kan mij vinden in uw antwoord. We moeten inderdaad steeds een afweging maken tussen dierenwelzijn en de veiligheid van de veehouder. Indien er in de toekomst toch signalen komen over overmatig gebruik, dan kunnen we op dat moment nog steeds nagaan of een bijkomende individuele toelating toch nodig of wenselijk zou zijn, maar ik sluit mij wel aan bij de overwegingen die u maakt, ook die van de administratieve lasten, want die zijn voor onze land- en tuinbouwers nu al heel erg. Dat is toch ook een aspect dat de Vlaamse overheid nooit uit het oog mag verliezen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitbreiding van het verbod op onverdoofd slachten naar kalveren
– 862 (2018-2019)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, er is goed nieuws. Op 1 maart 2019 is het goede nieuws bekendgemaakt dat de Vlaamse overheid het verbod op onverdoofd slachten vanaf 2020 zal uitbreiden. Sinds begin dit jaar is elektronarcose verplicht voor het slachten van schapen, geiten en pluimvee. Vanaf 1 januari 2019 wordt die elektronarcose ook verplicht voor het slachten van kalveren.

Minister, u hebt laten weten dat de techniek van de reversibele elektronarcose nu ook op punt staat voor grotere dieren, zoals kalveren. Een tijdje geleden hebben we hier gesproken over het toen nog lopende onderzoek. Dit is alvast goed nieuws want in Vlaanderen worden jaarlijks ongeveer 350.000 kalveren in onze slachthuizen geslacht.

Wat waren de belangrijkste obstakels die moesten worden overwonnen om de techniek ook op kalveren te kunnen toepassen? Op welke wijze is hieraan tegemoetgekomen? Welke praktische gevolgen zal het verbod op onverdoofd slachten van kalveren voor de slachthuizen hebben? Welke bijkomende kosten en investeringen zal dit op korte termijn met zich meebrengen? Volstaat de vooropgestelde datum, 1 januari 2020, voor de slachthuizen om de nodige maatregelen te nemen? Welk overleg met de sector hebt u al gepland om het verbod op de juiste manier te implementeren?

Tot slot vraag ik me af wat de stand van zaken is met betrekking tot een uitbreiding van deze techniek naar volwassen runderen. Dat is immers de evolutie waar we met zijn allen zo snel mogelijk naartoe willen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, aanvankelijk was er juridisch nog wat onduidelijkheid over de vraag of de Europese verordening elektronarcose voor die dieren toelaat. Ik heb dat bij de Europese Commissie nagevraagd en dat is nu formeel bevestigd. Op juridisch vlak is er geen probleem.

Daarnaast is er het praktische aspect. In Australië en Nieuw-Zeeland wordt elektronarcose bij kalveren al langer toegepast, maar in de EU is die techniek nog

niet volledig uitgerold. We moeten ook zeker zijn dat een techniek die aan de andere kant van de wereld wordt gebruikt dezelfde resultaten geeft in onze slachthuisomstandigheden en voor de rassen die bij ons gangbaar zijn.

Ik heb een wetenschappelijke studie besteld om de praktische toepasbaarheid van elektronarcose voor het slachten van kalveren na te gaan. De onderzoekers hebben vooral een literatuurstudie uitgevoerd. Ze hebben de wetenschappelijke literatuur doorgenomen en geanalyseerd. Daarnaast hebben ze in onze slachthuisomstandigheden proefslachtingen uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat de bedwelmingstechniek in de Vlaamse slachthuisomstandigheden ook voor onze kalveren goed werkt. Er zijn dan ook geen praktische bezwaren meer tegen het gebruik van elektronarcose voor het slachten van kalveren.

We hebben gezorgd voor de betrokkenheid van de sector. De sector heeft zich hierover uitgesproken. Vanaf 1 januari 2020 zullen kalveren voor het slachten steeds moeten worden verdoofd. De slachthuizen moeten kiezen welke techniek ze toepassen, de veeleer klassieke verdoving met een penschiettoestel of elektronarcose. Afhankelijk van die keuze zullen al dan niet investeringen moeten plaatsvinden. Wat elektronarcose betreft, vallen de prijzen en de behandelingen evenwel mee. Het vergt geen aanschaf van zware infrastructuur. Ik verwacht dan ook geen problemen op dat vlak en de sector heeft ter zake geen opmerkingen gemaakt.

Ik heb ook opdracht gegeven de volgende stap voor te bereiden want uiteindelijk vormen de runderen de finale stap. Met de dikbillen hebben we zware runderen in Vlaanderen. We gaan nu na of deze techniek ook praktisch bruikbaar is voor volwassen runderen. Indien dat zo is, zullen we die stap kunnen zetten en zullen we een verplichte verdoving kunnen invoeren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik wil u danken voor uw reactie en de antwoorden op mijn vragen. Uiteraard kijken we met zijn allen uit naar de uitbreiding van die verdoving, van die techniek. Nu staat die nog niet op punt voor de runderen, maar we kijken uit naar het moment dat dat wel zo zal zijn. We zullen het dossier dus zeer zeker van nabij blijven volgen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ook van mijn kant proficiat met de graduele overgang. Ik heb dat hier in de commissie ook steeds verdedigd. Ik vind het een heel goede zaak dat, als de resultaten goed zijn voor kalveren en er nog verder onderzoek moet worden gevoerd wat volwassenen runderen betreft, we dan eerst ook het verbod op onverdoofd slachten invoeren voor kalveren. Vergeet ook niet dat het leed bij runderen bij onverdoofd slachten nog veel groter is dan bij schapen en geiten. Ik ben dus zeer tevreden met die beslissing. Ik hoop dat het ook mogelijk is om het onderzoek zelf te kunnen inkijken. Het is misschien wel nuttig om dat materiaal door te spelen aan de leden van de commissie.

Ik heb nog twee vragen. Aangezien het bij kalveren en runderen over dezelfde soort gaat, in welke mate kan in de praktijk hard worden gemaakt, ook qua opvolging, qua controles, dat er bij kalveren daadwerkelijk wordt verdoofd en dat voor volwassen runderen dan nog de regel van het post-cut stunning geldt? Er mag dus geen misbruik worden gemaakt, waarbij wordt beweerd dat het ook volwassen runderen zijn, terwijl het eigenlijk over kalveren gaat. Hoe hard kan dat onderscheid worden gemaakt en opgevolgd?

Ik ben natuurlijk benieuwd hoe snel het zal evolueren wat de volwassen runderen betreft. Is het nog mogelijk dat dat ook tegen 1 januari 2020 ingang zal vinden, of is dat echt iets voor de langere termijn?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het zal jullie uiteraard niet verbazen, maar wij kijken al erg uit naar de finale fase, namelijk de uitbreiding van die techniek ook voor volwassen runderen. Gezien het reeds afgelegde traject hebben we er eigenlijk wel alle vertrouwen in dat dat ook daadwerkelijk ter harte zal worden genomen en dat we daarnaar aan het evolueren zijn, maar we volgen dat uiteraard van nabij.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil me kort aansluiten bij deze vraagstelling. Wij zijn eveneens zeer blij met het feit dat de technieken heel duidelijk worden opgevolgd, om te bekijken op welke manier men de beste technieken kan toepassen, en op welke diersoorten. In overleg met onderzoekers en de sector wordt dan bekeken hoe men dat het best en het snelst kan implementeren. Ik denk dat eenieder hier in de commissie, maar eveneens op het terrein, zich mee wil inzetten om het leed van dieren te beperken. Daarom onderstreep ik ook dat het in overleg met zowel onderzoekers als de sector moet zijn. De slechtste toepassing van een bepaalde techniek is immers nog altijd deze waarbij ze niet goed zou werken of niet goed toepasbaar is, want dan is het dierenleed ongelooflijk groot. Minister, ik denk dus dat het echt wel belangrijk is dat u in dezen ook de opvolging van onderzoek en ervaring in de sector heel belangrijk acht, om dan pas ook de stap daadwerkelijk te zetten. Niemand heeft immers enige baat bij een nieuwe techniek als ze niet goed toepasbaar is en waarbij de uitval groter is dan een gelukke toepassing ervan. Dan is het dierenleed niet te overzien. In dat licht volgen we dat onderzoek uiteraard heel graag verder mee op, en kijken we ook uit naar de toekomst.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De studie kan ik zeker bezorgen. Wat is de volgende stap die we moeten zetten? Het grote verschil tussen kalveren en runderen is natuurlijk het gewicht, en de dosis van de elektrische schok die moet worden toegebracht. Het belangrijke element van elektronarcose is natuurlijk dat het gaat over een reversibele verdoving. Het dier ontwaakt dus binnen enkele minuten. Daarom is het belangrijk om die apparatuur precies af te stellen. Ik ga er wel van uit dat we daar ook snel mee vooruit kunnen gaan, ook op basis van de ervaringen uit het buitenland.

Hoe gaan we ervoor zorgen dat het een en ander gerespecteerd wordt? Dat doen we vanzelfsprekend via de inspecties. In slachthuizen is er een permanente aanwezigheid van een animal welfare officer, zoals u weet, en van FAVV-inspecties. Daarbovenop komen ook onze eigen inspecties. In de toekomst wordt dat systeem ook hervormd. Ik heb daar alle vertrouwen in, ook omdat het om een beperkt aantal slachthuizen gaat en omdat het om andere volumes gaat dan bijvoorbeeld bij varkens en kippen: het gaat om 350.000 kalveren per jaar. Dat valt eenvoudigweg veel gemakkelijker te inspecteren, en ik denk niet dat men er in de sector ook maar enigszins aan zou denken om de regelgeving niet toe te passen. Daar hebben ze ook geen enkele baat bij. Zij passen hun slachtlijn natuurlijk aan, en in functie van uniformiteit hebben ze er geen enkele baat bij om af te wijken van die aanpassingen. Ik zie niet in wat er zou kunnen mislopen of welke verkeerde intenties er zouden kunnen zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de goedkeuring van dierproeven door de ethische commissies – 905 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): De Brusselse Hoofdstedelijke Regering maakte in 2018 een toch wel opvallend ontwerp van besluit op inzake proefdieren. Het ontwerp legt een verbod op voor dierproeven in het kader van veiligheidstesten en in het kader van onderwijs of opleiding vanaf 2025, tenzij niet anders mogelijk en de regering expliciet een goedkeuring verleent. Ik herinner mij de hoorzitting waarop een Nederlandse vertegenwoordiger benadrukte dat een uitdoofscenario op korte termijn mogelijk is voor veiligheidstesten.

Het ontwerp van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering zou bovendien nieuwe projecten met primaten, honden en katten verbieden tegen 2020 en het stelt een reductie van 20 procent voor in het aantal dierproeven in toegepast onderzoek tegen 2025. Dat is allemaal behoorlijk ambitieus.

Er is ook een opvallende wijziging in de procedure wat de ethische commissie betreft in dat ontwerp van besluit, want het wil ook de procedure voor de goedkeuring van een project wijzigen, in die zin dat Leefmilieu Brussel – dat in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vertegenwoordigd wordt binnen de ethische commissie – de mogelijkheid krijgt om op gemotiveerde wijze een project niet te laten doorgaan. Dat komt dus neer op een vetorecht.

Zoals dat gaat bij ontwerpen van besluiten, werd er een advies gevraagd bij de Raad van State, en dat was – toegegeven – behoorlijk kritisch. Het advies van de Raad van State van 11 oktober 2018 over dit ontwerp van besluit geeft aan dat de Europese richtlijn van 2010 ter zake de door de Brusselse Regering voorgestelde beperkende maatregelen niet toelaat. Dat geldt evenwel niet voor de invoering van een de-factovetorecht voor de overheid bij het al dan niet goedkeuren van dierproeven. De verbodsmaatregelen rond primaten, honden en katten gaan te ver voor de Europese richtlijn, die eigenlijk een harmonisering voorstelt.

Een vetorecht voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in de ethische commissie is daarnaast op zich niet problematisch, maar de Raad van State ging eigenlijk nog verder. De tegenovergestelde praktijk, namelijk die waarbij over de goedkeuring voor dergelijke projecten door een ethische commissie wordt beslist in plaats van door een overheidsinstantie, zou in strijd zijn met diezelfde richtlijn uit 2010. De Raad van State verwees ook naar andere adviezen over dezelfde problematiek, in het bijzonder een advies van 11 september 2012 en een advies van 23 september 2013. Daarin stellen ze dat het conform de richtlijn een overheid of een aangeuide instelling is die over dierenproeven moet beslissen en niet wetenschappers zelf via een ethische commissie. Om die reden opteerde de Nederlandse overheid er na de invoering van de Europese richtlijn voor om voor de goedkeuring van dierproeven één centraal orgaan op te richten, met name de Centrale Commissie Dierproeven (CCD), waar ik in het verleden al naar heb verwezen.

Minister, ik heb twee vragen hierover. Bent u van plan de Dienst Dierenwelzijn de mogelijkheid te geven een project op gemotiveerde wijze niet te laten doorgaan? Dit is eigenlijk een vetorecht, net zoals de Brusselse Hoofdstedelijke Regering voorziet in haar eigen ontwerp van besluit. Acht u het noodzakelijk de huidige praktijk, waarin de goedkeuring van dierproeven de exclusieve bevoegdheid van ethische commissies is, aan te passen en conform met de Europese richtlijn te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, op dit ogenblik hebben we achttien ethische commissies, die telkens verschillende laboratoria adviseren. Elke commissie telt minstens zeven leden en het is vooral de bedoeling dat er een gespreide expertise is met betrekking tot ethiek en alternatieve methodes voor dierproeven, diergezondheid en -welzijn, onderzoekstechnieken, proefopzet en statistische analyses. De ethische commissies moeten erover waken dat er geen enkel belangenconflict is en dat de evaluaties onpartijdig verlopen. Ze doen dit door rekening te houden met het advies van partijen die onafhankelijk van de aanvrager zijn.

De Dienst Dierenwelzijn houdt toezicht op de werking van de ethische commissies. De huidige regelgeving laat de Dienst Dierenwelzijn toe hiervoor onder meer deel te nemen aan alle werkzaamheden van de ethische commissies. Op die manier kan de goedkeuring van een project worden tegengehouden. Deze mogelijkheid is vooral ingebouwd om te kunnen ingrijpen indien wordt vermoed dat een ethische commissie niet naar behoren zou werken. Een systematische deelname aan de werkzaamheden van de ethische commissies lijkt me met de huidige capaciteit praktisch niet werkbaar. Onze mensen zijn met andere zaken bezig. Bovendien is tot nu toe nooit vastgesteld dat een ethische commissie al te vlot onderzoeksprojecten goedkeurt. We hebben daar geen voorbeelden van. De Dienst Dierenwelzijn heeft in dit verband nog nooit maatregelen tegen een ethische commissie moeten nemen.

Ik heb de opdracht gegeven een onderzoeksproject uit te schrijven voor de ontwikkeling van een objectieve methode om de werking van de ethische commissies te evalueren, rekening houdend met de door de Europese richtlijn en de Vlaamse regelgeving voorgeschreven vereisten. Dit moet het toezicht op de werking van de ethische commissies verder verbeteren. Het is tevens de bedoeling tot een grotere uniformiteit tussen de ethische commissies te komen.

De Europese richtlijn verplicht de lidstaten een of meer bevoegde instanties aan te duiden om projectaanvragen te evalueren en al dan niet goed te keuren. Bij de omzetting van de Europese richtlijn in 2013 hebben we ervoor gekozen deze taak aan de ethische commissies toe te wijzen. Ik weet dat de Raad van State, zoals daarnet is vermeld, eraan twijfelde of deze werkwijze in overeenstemming met de richtlijn is. Die twijfel is echter ongegrond.

In 2016 heeft de Europese Commissie de omzetting van de Europese richtlijn in nationaal recht aan een vrij grondige doorlichting onderworpen. Toen is tot na de komma nagegaan of de nationale regelgeving een correcte invulling van de Europese richtlijn vormt. Op basis van die doorlichting heb ik de Vlaamse Regering eind 2016 een wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de dierproeven bezorgd. Ik denk dat we daar toen nog over hebben gediscussieerd in deze commissie. De Europese Commissie heeft ten gevolge van die doorlichting geen opmerkingen geformuleerd over de wijze waarop de beoordeling van projectaanvragen in Vlaanderen is geregeld. Het zou al te gek zijn te beweren dat de Europese Commissie zelf niet weet hoe haar eigen regelgeving moet worden geïnterpreteerd. Aangezien de huidige werkwijze wel degelijk in overeenstemming met de Europese richtlijn is, is er volgens mij geen nood aan een aanpassing.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik beweer niet dat de ethische commissies slecht werk leveren. Eerlijk gezegd, weten we het gewoon niet goed. Ik denk dat het voor de diensten niet gemakkelijk is daar een goed zicht op te krijgen.

Een tijdje geleden, bijvoorbeeld, heb ik alle jaarrapporten van de ethische commissies opgevraagd. Ik ben tot de vaststelling gekomen dat de Dienst Dierenwelzijn niet in het bezit was van al die rapporten. De Dienst Dierenwelzijn heeft de rapporten opgevraagd, maar er is wat discussie met ethische commissies geweest over de vraag of ze die rapporten wel zouden vrijgeven en naar een Vlaams volksvertegenwoordiger zouden doorsturen. Ik heb ze uiteindelijk ontvangen, maar er staat bijzonder weinig in.

Ik denk dat we als politici eigenlijk weinig inzage hebben in wat er nu precies gebeurt, wat dierproeven betreft. U zegt dat er zich geen probleem voordoet in het aantal weigeringen of goedkeuringen, maar ook daar weten we het niet goed. Ik denk dat maar 1 procent van het aantal dierproeven finaal wordt geweigerd, maar er is wel een groot deel dat goedgekeurd wordt na wijzigingen, omdat er in zo'n ethische commissie een statisticus en een ethicus zetelen, en die kunnen bijvoorbeeld wel zeggen: 'u vraagt hier veel te veel dierproeven aan, en dat moet bijgestuurd worden'. We weten dus eigenlijk niet goed of het goed werkt of niet.

Wat de conformiteit met de richtlijn betreft, is het toch wel een beetje dubbel. Aan de ene kant wordt vaak gezegd – ook in deze commissievergaderingen – dat we eigenlijk niet meer kunnen doen dan wat de Europese richtlijn voorschrijft. Dus zoals de Brusselse Regering bijvoorbeeld wil doen, de wens uiten dat we tegen een bepaalde deadline gaan stoppen met een bepaald type dierproeven, of zoveel procent minder dierproeven uitvoeren, kan niet. Dat is dan de stelling.

Maar aan de andere kant zitten we met een advies van de Raad van State dat toch wel ferm is. Ik begrijp dat er ook wel contacten zijn over de richtlijn, maar het advies van de Raad van State is bijzonder ferm over het feit dat die ethische commissies echt niet conform zijn aan de Europese richtlijn. Ik stel mij dus de vraag: wat als iemand nu naar het Europees Hof zou stappen, en al die dierproeven, die goedgekeurd zijn door de ethische commissies, in vraag stelt? Ik denk dat er op dat vlak echt wel een risico bestaat. Nogmaals, ik blijf met de indruk zitten dat er zich ook een juridisch probleem voordoet.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zie niet echt onmiddellijk problemen. U zegt dat we het eigenlijk niet weten. Ik heb getracht diets te maken dat we die achttien ethische commissies wel degelijk regelmatig tegen het licht houden. Daar wordt wel geïnspecteerd, en er worden geen problemen vastgesteld.

Ten tweede, wat het juridisch risico betreft, was de Europese Commissie zelf verantwoordelijk voor die richtlijn. Ze is heel uitvoerig per lidstaat nagegaan of de richtlijn correct omgezet is in onze regelgeving, en ze heeft geen opmerkingen geformuleerd over de rol van de ethische commissies. Ik zie niet in waarom de Europese Commissie, op basis van een grondige analyse, niet tot de vaststelling zou komen dat de richtlijn in de praktijk niet goed werd omgezet. Ik zou denken dat men dat dan toch wel opgemerkt zou hebben op grond van die uitvoerige analyse. Maar dat heeft men niet gedaan.

Tot slot is het natuurlijk een moeilijke discussie, maar die dierproeven blijven gewoon een noodzakelijk kwaad. We moeten dat ook durven zeggen. Ik ga niet akkoord met het vooropstellen van doelstellingen waarbij men zegt dat er volgend jaar 20 procent minder dierproeven moeten zijn. We moeten er maximaal voor zorgen dat er zo weinig mogelijk dierproeven georganiseerd worden, daar ben ik het volledig mee eens, maar niet door er een quotum en een verplichte daling op te zetten, waardoor men de facto ingrijpt in de evolutie van wetenschappelijk onderzoek.

Als men in de loop van het jaar het quotum bereikt heeft, en er nieuw wetenschappelijk onderzoek naar geneesmiddelen of kankerbestrijding nodig is, zou

men zeggen dat het quotum opgebruikt is, dat er geen proeven meer georganiseerd kunnen worden en men tot het volgende jaar op een mogelijke wetenschappelijke doorbraak moet wachten. Dat lijkt mij echt geen goede aanpak.

Ik denk dat we getracht hebben om, zelfs op Europees niveau, het voortouw te nemen in, in eerste instantie, de sensibilisering, en om ervoor te zorgen dat elke wetenschapper, in welke hoedanigheid ook, zich eerst richt tot de databank die we opgericht hebben. Daar krijgt men zicht op wat in het verleden al experimenteel aangetoond is, al dan niet met een dierproef, zodat men de proef die men wil ondernemen, misschien niet moet doen, of er wordt geduid op het verkrijgen van onderzoeksresultaten via een andere methodiek dan dierproeven.

Met die twee sporen geraken we nu dus verder. We werken op dat vlak ook samen met Nederland. We worden gevolgd door Nederland, we nemen dus echt het voortouw. Ook vanuit het Europees niveau bekijkt men dat met veel interesse. Ik denk dat we er zelfs in gaan slagen om ook een Europese voorbeeldfunctie aan te nemen. Dat lijkt mij een goede weg te zijn. Maar het is opnieuw met enige schroom dat ik altijd blijf zeggen – maar je moet het durven zeggen – dat die dierproeven tot nader order nog steeds een noodzakelijk kwaad blijven.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik wil twee zaken zeggen als conclusie. Ten eerste is er de claim dat dierproeven noodzakelijk zijn. Je zit met één aspect van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en het toegepast onderzoek waarin heel veel discussie bestaat over de vraag of de resultaten van dierproeven consistent zijn met menselijke resultaten. Maar dat is nog een apart debat.

Hier gaat het bijvoorbeeld over het uitdoven tegen 2025 van veiligheidstesten, waarvoor de alternatieven eigenlijk al bestaan. Dat hebben we hier ook letterlijk gehoord tijdens de hoorzitting. Daar valt dus wel iets voor te zeggen. Maar toegegeven, de Europese richtlijn maakt het ons niet gemakkelijk. Politiek gezien is daar echter iets voor te zeggen.

Ten tweede, wat de opvolging door uw diensten betreft, heb ik er echt heel veel begrip voor dat de massa dieren in Vlaanderen gecontroleerd moet worden met 22 inspecteurs. Dat kan natuurlijk onmogelijk allemaal individueel in het oog worden gehouden. Er moeten prioriteiten gesteld worden. Ik heb wel de indruk dat het hele verhaal van dierproeven een beetje ontglipt aan de controle. Dat lijkt me toch een werkpunt voor de komende jaren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.